

WSTĘP

Kilka miesięcy po podpisaniu przez Ministra Edukacji Narodowej rozporządzenia¹ czyniącego ewaluację podstawowym narzędziem nadzoru pedagogicznego Czytelnik otrzymuje książkę poświęconą temu właśnie narzędziu. Publikacja, którą właśnie trzymasz w ręku, jest poradnikiem mającym przybliżyć dyrektorom szkół wiedzę dotyczącą ewaluacji w edukacji, więcej – mającym służyć praktyczną pomocą w podejmowaniu ewaluacji wewnętrznej własnych placówek.

Książka ta jest więc z jednej strony ściśle powiązana z nowym aktem prawnym i wskazuje, w jaki sposób wykonywać przepisy prawa oświatowego. Z drugiej strony – zawiera wiedzę teoretyczną oraz metodologiczną dotyczącą mało znanej, a od kilku lat zyskującej w Polsce popularność dziedziny nauk stosowanych – ewaluacji. Z trzeciej strony wreszcie – jest przewodnikiem, poradnikiem, praktycznie pomyślanym podręcznikiem podającym dyrektorom szkół wzorce działań oraz różnorodne (oczywiście wymagające przystosowania do warunków danej szkoły) narzędzia pozyskiwania danych.

W wypadku nauk młodych, uprawianych przez niewielką grupę ludzi (a do takich należy ewaluacja) istotne jest, jaką szkołę badawczą reprezentuje autor podręcznika, z jakim kręgiem wykładowców, badaczy albo osób stosujących daną naukę jest związany. To jest ważne dla użytkowników podręcznika, którzy – sięgając do innych źródeł – mogą się zetknąć z inną terminologią i inną, czasem znacznie różniącą się, metodologią. Wskazanie na proveniencje autora może zaś umożliwić korzystanie ze źródeł spójnych, zawierających wskazówki niesprzeczne, zatem bardziej użyteczne.

Autor niniejszego podręcznika związany jest ze środowiskiem „gdańskiej szkoły pomiaru dydaktycznego i ewaluacji”, skupionej wokół osoby profesora Bolesława Niemierki. Prowadził w latach 1998–2001 zajęcia z metodologii

---

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego, Dz. U. Nr 168, poz. 1324.

na Podyplomowym Studium Ewaluacji Dydaktycznej przy Międzywydziałowym Studium Pedagogicznym Uniwersytetu Gdańskiego (pierwszym wówczas i bezsprzecznie najważniejszym studium ewaluacji w Polsce). Podczas tych zajęć spotykał się również z Leszkiem Korporowiczem, inną osobistością z kręgu ewaluacji, związaną wówczas z Uniwersytetem Warszawskim.

Szkoła Leszka Korporowicza to ewaluacja silniej związana z socjologią; szkoła Bolesława Niemierki jest ściśle nastawiona na edukację. Obok tych dwóch nazwisk warto wymienić jeszcze Henryka Mizerka oraz Dariusza Wadowskiego. Autor niniejszej książki był recenzentem wydanej przez Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, pod redakcją naukową Barbary Myrdzik, pracy *Nowe wyzwania dla polonisty. Metodyka – pomiar – ewaluacja*². Autorem części poświęconej ewaluacji w tej książce jest Dariusz Wadowski.

W niniejszej pracy konsekwentnie stosowana jest metodologia związana z nazwiskiem autora – nie należy się zatem dziwić, jeżeli się jej nie znajdzie w tekstach innych autorów na ten sam temat. Metodologia ta polega między innymi na konsekwentnym szukaniu za pomocą narzędzi badawczych twierdzeń, opinii i wyjaśnień biegunowo różnych – dobrych i złych, żeby potem przeanalizować ich częstotliwość i uzasadnienia respondentów. Nie ma bowiem w szkolnej rzeczywistości nauczycieli, którym się wszystko udaje, którzy mają same sukcesy – albo szkół, które są świetne pod każdym względem. Nieobecność w wynikach badań problemów i niepowodzeń to najczęściej świadectwo nierzetelności badania.

Z podobnego względu (dla ograniczenia zafałszowań) owa metodologia nakazuje zawsze szukać konkretów, przykładów, skłaniać do podawania tych przykładów, ponieważ opinie ludzi są znacznie bardziej przemyślane i prawdziwe, jeżeli muszą być poparte przykładami działań i/lub dokładnymi uzasadnieniami. Powyższe zasady autor traktuje jako jedno z ważniejszych warunków dobrej ewaluacji.

Być może jedną z mocnych stron tej książki, wynikającą z wielości zainteresowań autora, jest połączenie dwóch podejść naukowych – socjologicznego oraz pedagogicznego (dotyczącego pomiaru dydaktycznego), przy nastawieniu mniej na wiedzę akademicką, a głównie na praktykę szkolną, zwłaszcza na zarządzanie oświatą. Gdyby się okazało, że niniejsza publikacja jest dla

---

² Wydawnictwo UMCS, Lublin 2002.

Czytelnika przystępna i odpowiada jego potrzebom, będzie to dla autora największą nagrodą.

Na płycie CD dołączonej do tego poradnika Czytelnik znajdzie, także w postaci plików edytowalnych (umożliwiających przerabianie i dostosowywanie do własnych potrzeb) wszystkie narzędzia badawcze tu omawiane i prezentowane. Są tam także schematy – można je wykorzystać w prezentacjach, które – być może – Czytelnicy zechcą wykonać na szkolenia swoich rad pedagogicznych.